

Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18712>

Özet

Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçeği (ÇBÖYÖ), çocukların sağlıklı beslenme davranışları sürdürme ve zorlu durumlarda dahi sağlıklı seçimler yapma konusundaki algılanan yeterliliklerini ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış bir ölçektir. Orijinal ölçeğin 2010 yılında Meryem Öztürk tarafından hazırlanan doktora tezi kapsamında Türkiye örneğine adaptasyonu gerçekleştirilmiştir. Ölçek, özellikle çocukların beslenme alışkanlıklarının **Sağlıklı Davranış Etkileşim Modeli** çerçevesinde incelenmesine katkıda bulunmak üzere geliştirilmiştir. Toplamda 15 maddeden oluşan ÇBÖYÖ, tek faktörlü bir yapıya sahiptir ve 3'lü **Likert** tipi derecelendirme ile uygulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Çocuk beslenmesi, **öz-yeterlilik**, beslenme alışkanlıkları, sağlıklı davranış, ölçek uyarlama, psikometri, tek faktörlü yapı.

Yazarlar

Meryem Öztürk

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, çocukların sağlıklı beslenme davranışları uygulama becerilerine dair sahip oldukları inanç düzeylerini belirlemektir. Ölçek, çocukların yüksek tuz, şeker ve yağ içeren gıdalardan kaçınma, meyve ve sebze tüketimini tercih etme gibi spesifik beslenme hedeflerine ulaşma konusundaki **öz-yeterlilik** algılarının nicel olarak değerlendirilmeyi hedefler. Elde edilen veriler, çocukluk çağı obezitesinin önlenmesi ve sağlıklı yaşam tarzı eğitim programlarının etkinliğinin değerlendirilmesinde kritik rol oynamaktadır.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü psikolojik yapı, **Beslenme Öz-yeterliliği**dir. Öz-yeterlilik kavramı, bireyin belirli bir davranışla başarıyla gerçekleştirebileceğine dair inancın ifade eder ve sosyal bilişsel teorinin (Bandura) merkezi bir bileşenidir. Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçeği, bu inancın spesifik olarak gıda seçimi bağlamındaki yansımaları ele alır. Bu yapı, çocukların beslenme ortamlarındaki (ev, okul, hızlı servis restoranları) zorluklara rağmen sağlıklı tercihler yapma kapasitelerine odaklanır.

Geçerlik

Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçeği'nin Türkçeye **uyarlama** çalışmaları kapsamında, ölçeğin yapısal

geçerli?ine dair do?rudan istatistiksel sonuçlar (örne?in do?rulamaya? faktör analizi veya kriter geçerli?) kaynak içerikte aç?kça belirtilmemiştir. Ancak, uyarlama sürecinin bir parçası olarak gerçekleştirilen uzman görüşleri, ölçeğin içeriğinin ve maddelerinin kültürel ve dilsel açıdan uygunluğunu ve ölçülmek istenen yapıyı temsil etme yeteneğini (içerik geçerli?) desteklemiştir. Uzman görüşlerine dayalı kapsam geçerlilik indeksi (KG?) değerinin 0.90 olarak bulunması, maddelerin ilgili uzmanlar tarafından yapıya uygun bulunduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık ve zamana bağlı kararlılık sergilemiştir. Ön uygulamada iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı (**Cronbach Alfa**) 0.79 olarak bulunmuştur. Nihai güvenilirlik çalışmasında ise bu değer 0.70 olarak tespit edilmiştir. Bu değerler, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermektedir.

İç Tutarlılık (Cronbach Alfa): Ön uygulamada 0.79; Nihai uygulamada 0.70.

Madde-Toplam Puan Korelasyonları: Madde-toplam puan korelasyonları (r) 0.31 ile 0.54 aralarında değer almıştır, bu da maddelerin ölçeğin genel puanına anlamlı katkıda bulunduğunu gösterir.

Test-Tekrar Test Güvenirliği: Ölçeğin zamana bağlı kararlılığı (r) 0.68 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçek puanlarının kısa bir süre zarfında tutarlılığını koruduğunu işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçeği, gerçekleştirilen psikometrik çalışmalar sonucunda **tek faktörlü** bir yapı sergilemektedir. Ölçek, ölçtüğü beslenme öz-yeterliliği yapıyı tek bir temel boyut altında toplamaktadır. Bu tek boyutlu yapı, ölçeğin 15 maddesinin tamamının çocukların sağlıklı beslenme davranışlarına yönelik genel yeterlilik inancını ölçtüğü anlamına gelmektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: 15 maddeden oluşan, kendi kendine raporlama ölçeği.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Çocuklar.

Yapı Grubu: Belirtilmemiş, ancak beslenme alışkanlıklarını inceleyen doktora tezi kapsamında

ilkokul veya ortaokul ça?? çocuklar? hedeflenmi?tir.

Popülasyon Detaylar?: Meryem Öztürk'ün 2010 tarihli doktora tezi örneklemi.

Test Metodolojisi: 3'lü **Likert** tipi derecelendirme kullan?lm??t?. (1=Emin de?ilim - 3=Çok eminim).

Anahtar Kelimeler

Beslenme e?itimi, sa?lık? g?da seçimi, **öz-yeterlilik**, psikometrik özellikler, adaptasyon, kronik hastalık önleme, çocuk sa?lık??.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtıcısı?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurulu? E-posta Adresleri: meryempub@yahoo.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

izinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçe?in uyarlama çal??ması 2010 y?l?nda tamamlanm??t?. Kullan?m izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Meryem Öztürk ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

?lgili doktora tezine Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilmektedir: tez.yok.gov.tr.

Ölçe?in orijinal PDF doküman? a?a??daki bağlantıdan indirilebilir:

[cocuk-beslenme-oz-yeterlilik-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Öztürk, M. (2010). *Çocuklar?n beslenme al??kanlıklar?n?n **Sa?lık Davran?? Etkile?im Modeline** göre incelenmesi* (Doktora tezi). ?stanbul Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

Çocuk Beslenme Öz-yeterlilik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmuş olup, hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Örnek Maddeler:

Yemekleri tuz (ilave tuz) eklemeyen yiyeceğinden ne kadar eminsin?

Çekirdekler yerine taze meyve yiyeceğinden ne kadar eminsin?

Tavunun derisini çökarıp (derisini yemeden) yiyeceğinden ne kadar eminsin?

Hızlı servis yapılan hazır yemek restoranına gittiğinde hamburger ve patates kızartması yerine salata yiyeceğinden ne kadar eminsin ?

ARABPSYCHOLOGY.COM